

שיעור בירושלים פרשיות ניצבים-וילך תשע"ד – ערב ר"ה.

"היום הזה!"

כיצד מגיעים ממצוות הביכורים, ל'בכול יום יהיו בעיניך חדשים?' ולהתחדשות של ר"ה.

"אתם ניצבים היום": ז' באדר.

פרשיות השבוע הם פרשיות מחוברות, והם תמיד הפרשות האחרונות בשנה. מפרשת ניצבים מגיעים לר"ה. הפרשה שלפני ר"ה – היא "אתם ניצבים היום כולכם". "היום הזה" – זה ר"ה בו כולנו עומדים לפני ה' אלוקינו. לא רק רמז רחוק יש בפסוק, אלא הפסוק המפורסם המתחיל את איוב הוא כשאוב "איש היה בארץ עוץ איוב שמו... והיה היום" – זה היום בו השטן שב משוט בארץ ומהתהלך בא, והקב"ה שואל את השטן האם הוא שם את לבו לאיוב. והתרגום מתרגם שם: "והוא ביומא דדינא בריש שתא".¹

רש"י אומר – "אתם ניצבים": מלמד שכינסם משה לפני הקב"ה ביום מותו להכניסם בברית.

כלומר היום הזה הוא יום מותו של משה, ובאותו יום נהיינו לעם!?

הפרשה מתחילה:

(ט) אתם ניצבים היום כלכם לפני ידוד אלהיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושטריתכם כל איש ישאל: (י) טפכם נשיכם וגרם אשר בקרב מחנה מחטב עציך עד שאב מימיה: (יא) לעברך בברית ידוד אלהיך ובאלתו אשר ידוד אלהיך כרת עמך היום: (יב) למען הקים אתך היום לו לעם והוא יהיה לך לאלהים כאשר דבר לך וכאשר נשבע לאבתך לאברהם ליצחק וליעקב. (יג) ולא אתכם לבדכם אנכי כרת את הברית הזאת ואת האלה הזאת: (יד) כי את אשר ישנו פה עמנו עמד היום לפני ידוד אלהינו ואת אשר איננו פה עמנו היום. (דברים פרק כ"ט)

משה רבנו חוזר כל הזמן על המילה "היום". ורש"י יחזור לנו כל הפרשה על העיקרון שבכול יום יהיו בעיניך כחדשים. כל המפרשים שואלים כאן איך יכול להיות שמשה כורת ברית עם אנשים שלא עמדו שם?

יום ז' באדר שלא מופיע במפורש בתורה אלא לומדים זאת מתוך הפסוקים, אבל אין משמעות ליום זה כיום קבלת התורה. יש חשיבות ליום זה- המן הרשע כל במשימתו בגלל שבאותו היום משה מת ובאותו היום נולד.

הפרשה ממשיכה:

(יא) כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוה היום לא נפלאה הוא ממך ולא רחקה הוא: (יב) לא בשמים הוא לאמר מי יעלה לנו השמימה ויקחה לנו וישמענו אתה ונעשנה: (יג) ולא מעבר לים הוא לאמר מי יעבר לנו אל עבר הים ויקחה לנו וישמענו אתה ונעשנה: (יד) כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו: (טו) ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המוות ואת הרע (טז) אשר אנכי מצוה היום לאהבה את ידוד אלהיך ללכת בדרכיו ולשמר

¹ איוב פרק א' פסוק ו'.

מְצוֹתַי וְחֻקֹּתַי וּמִשְׁפָּטַי וְחַיֵּית וְרַבִּית וּבִרְכָּךָ יְדוֹד אֱלֹהֶיךָ בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר אָתָּה בָּא שְׁמָה לְרִשְׁתָּהּ.
(דברים פרק ל')

"את ה' האמרת היום!... וה' האמירך היום!"

אבל כל הסיפור שלנו מתחיל כבר בפרשת כי תבוא. בשבוע שעבר עסקנו בפרשת הביכורים ודיברנו על הראשית. בסיום פרשת הביכורים מביא הביכורים אומר: "ועתה הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה... ושמחת בכול הטוב". ודברנו על השמחה להביא את הראשית. ואז מגיעים לפרשת ביעור מעשרות:

(יב) כִּי תִכְלֶה לַעֲשֹׂר אֶת כָּל מַעֲשֵׂר תְּבוּאָתְךָ בַּשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁת שָׁנַת הַמַּעֲשֵׂר וְנִתְּתָה לְלוֹי לַגֵּר לַיְתוֹם וְלַאֲלֻמְנָה וְאָכְלוּ בְּשַׁעְרֶיךָ וְשָׂבְעוּ: (יג) וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי יְדוֹד אֱלֹהֶיךָ בְּעֵרְתִי הַקֹּדֶשׁ מִן הַבַּיִת וְגַם נִתְּתִיו לְלוֹי וְלַגֵּר לַיְתוֹם וְלַאֲלֻמְנָה כָּכָל מְצוֹתְךָ אֲשֶׁר צִוִּיתִי לֹא עֲבַרְתִּי מִמְצוֹתֶיךָ וְלֹא שָׁכַחְתִּי: (יד) לֹא אֲכַלְתִּי בְּאֵנִי מִמֶּנּוּ וְלֹא בְּעֵרְתִי מִמֶּנּוּ בְּטֶמְאָה וְלֹא נִתְּתִי מִמֶּנּוּ לְמַת שְׁמַעְתִּי בְּקוֹל יְדוֹד אֱלֹהֵי עֲשִׂיתִי כָכָל אֲשֶׁר צִוִּיתִנִּי: (טו) הַשְׁקִיפָה מִמַּעוֹן קֹדֶשְׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם וּבִרְךָ אֶת עַמְּךָ אֶת יִשְׂרָאֵל וְאֶת הָאָדָמָה אֲשֶׁר נִתְּתָה לָנוּ כְּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְרָהָם אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ.
(דברים פרק כ"ו)

פרשת ביעור המעשרות זה הצהרת החובות – שאני חייב להביא לעני את המעשר, אני חייב לתת ללוי ולכהן.

ואז מגיעים ל"היום":

(טז) הַיּוֹם הַזֶּה יְדוֹד אֱלֹהֶיךָ מְצוֹךְ לַעֲשׂוֹת אֶת הַחֻקִּים הָאֵלֶּה וְאֶת הַמִּשְׁפָּטִים וְשִׁמְרַת וְעֲשִׂית אֹתָם כְּכֹל לְבָבְךָ וּבְכֹל נַפְשְׁךָ: (יז) אֶת יְדוֹד הָאֱמִירָה הַיּוֹם לְהִיּוֹת לְךָ לְאֵלֵהֶם וּלְלַקֵּחַ בְּדַרְכֵי וּלְשַׁמֵּר חֻקֵּי וּמִצְוֹתַי וּמִשְׁפָּטַי וּלְשַׁמֵּעַ בְּקוֹל: (יח) וַיְדוֹד הָאֱמִירָה הַיּוֹם לְהִיּוֹת לוֹ לְעַם סֹגְלָה כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר לְךָ וּלְשַׁמֵּר כָּל מִצְוֹתַי: (יט) וּלְתַתֵּךְ עֲלִיּוֹן עַל כָּל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר עָשָׂה לְתַהֲלָה וּלְשֵׁם וּלְתַפְאֵרַת וּלְהִיתְךָ עִם קֹדֶשׁ לִידוֹד אֱלֹהֶיךָ כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר.
(דברים פרק כ"ו)

מתי האמרנו את ה' להיות לנו לאלוקים, ומתי הוא האמיר אותנו להיות עם סגולה? יציאת מצרים? או מעמד הר סיני אולי? תשובה לכך נראה בפרק הבא.

"היום הזה נהיית לעם":

בפרק הבא כתוב:

(ט) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה וְהַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הִסְכַּת וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה נְהִיית לְעַם לִידוֹד אֱלֹהֶיךָ: (י) וּשְׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְדוֹד אֱלֹהֶיךָ וְעֲשִׂית אֶת מִצְוֹתָיו וְאֶת חֻקֵּי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצוֹךְ הַיּוֹם: (יא) וַיֵּצֵא מֹשֶׁה אֶת הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא לְאֵמֹר: (יב) אֵלֶּה יַעֲמְדוּ לְבָרְךָ אֶת הָעָם עַל הַר גִּרְזִים בְּעֵבְרָתְכֶם אֶת הַיַּרְדֵּן שְׁמַעוּן וְלוֹי וְיְהוּדָה וְיִשְׁשַׁכָּר וְיוֹסֵף וּבְנֵימֶן: (יג) וְאֵלֶּה יַעֲמְדוּ עַל הַקְּלָלָה בְּהַר עֵיבֵל רְאוּבֵן גָּד וְאֲשֶׁר וּזְבוּלֹן דָּן וְנַפְתָּלִי.
דברים פרק כ"ז

רש"י על פסוק ט' אומר: "היום הזה נהיית לעם - בכל יום יהיו בעיניך כאילו היום באת עמו בברית".

אבל אצלנו בניצבים – הוא אומר שזה יום פטירת משה. כיצד? האם מדובר על יום פטירת משה? או על כל יום? למה רש"י לא מסתפק באחר מן הפירושים? ורש"י לא אומר לנו שזה או זה או זה. אלא כנראה שיום פטירת משה הוא יום מסוגל להעביר את נקודת ההתחדשות. ההסבר התוכני של רש"י – שמדובר על כל יום שבאנו עם הקב"ה בברית. רש"י עשה לנו סדר והעניין העיקרי קודם כל הוא

שבכול יום "יהיו בעיניך כחדשים", ואל תהפוך את הברית עם הקב"ה להיסטוריה. שנית, אומר רש"י – "מלד שכינסם ביום מותו".

האם אין קשר בין "בכול יום יהיו בעיניך כחדשים" ו"יום מותו של משה" – לאי ההבנה של המן ש"באותו היום שמת באותו היום נולד"? בנס של פורים קבלנו את התורה מחדש – הדור קיבלוה בימי אחשוורוש – קבלנו את התורה מאהבה.

בין ה'ראשית' להתחדשות:

נחזור לפרק כ"ו: "היום הזה ידוד אלהיך מצוך לעשות את החקים האלה ואת המשפטים ושמרת ועשית אותם בכל לבבך ובכל נפשך". ומסביר רש"י:

בכל יום יהיו בעיניך חדשים כאילו בו ביום נצטוית עליהם.

רש"י אומר חדשים ולא 'כחדשים', כאילו בו ביום נצטונו אליהם. אבל באותו היום הוא גם הוסיף: "ושמרת ועשית אותם", ולכאורה היינו מבינים שמדובר על כל המצוות הללו. אבל רש"י אומר:

ושמרת ועשית אותם - בת קול מברכתו הבאת בכורים היום תשנה לשנה הבאה.

רש"י שינה מלשון המדרש בתנחומא שאמר – "כן תזכה". אבל הוא מחזיר אותנו לביכורים. התחלנו בניצבים, וחזרנו לכי-תבוא. ושם אומר לנו רש"י – שכל השבטים באו ואמרו למה בני לוי מקבלים את התורה – אנחנו רוצים אותה לעצמנו. וזה יום הסגולה להתחדשות – כי זה יום מותו של משה. ואז מגיע רש"י ל"היום הזה ה' מצווך.. ושמרת ועשית". ורש"י מבין שזה לא ציווי אלא הבטחה. כי כבר נאמר מספיק פעמים "ושמרת וכו'". ורש"י בא לומר לנו שמביא הביכורים אומר כל פעם "הגדתי היום" – וחוזר על ההתחדשות כל פעם ועל הראשית, אז ההתחדשות הזאת – מתחילה מסיפור פרשת הביכורים. ובת קול מברכת אותנו – שיביא גם לשנה הבאה.

ילד קטן שאל אותי – על הרש"י – על הביכורים – בשנה שבית המקדש חרב, אז ה' לא קיים את ההבטחה, כי הוא אמר שהבאת השנה ותשנה לשנה הבאה- אבל שנה הבאה לא יהיה כי אין בית מקדש?

אלא מה הביא את רש"י לצוות בין "היום הזה" – לפרשת הביכורים? קודם כל מדרש תנחומא מפורש:

היום הזה ה' אלהיך מצוך לעשות זש"ה בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושנו (תהלים צה) והלא כריעה בכלל השתחויה והשתחויה בכלל כריעה ומה ת"ל נשתחוה נכרעה נברכה אלא צפה משה ברוח הקודש וראה שבית המקדש עתיד ליחרב והבכורים עתידין ליפסק עמד והתקין לישראל שיהיו מתפללין שלשה פעמים בכל יום לפי שחביב תפלה לפני הקב"ה מכל מעשים טובים ומכל הקרבנות שכך כתיב (שם קמא) תכון תפילתי קטרת לפניך משאת כפי מנחת ערב ומשה רבינו אע"פ שעשה כל מעשים טובים כיון שנגזר עליו שלא ליכנס לארץ התפלל ואמר אעברה נא ואראה (דברים ד) וא"ל הקב"ה אל תוסף דבר אלי עוד הדבר הזה עלה ראש הפסגה (שם) לכך נאמר היום הזה ה' אלהיך מצוך לעשות מה כתיב למעלה מן הענין השקיפה ממעון קדשך א"ר אבהו בשם רבי יוסי בר חנינא בא וראה כמה מתחטאין וכמה יש להן פתחון פה לעושי מצות אדם יש לו עסק אצל מלכות פעמים שהוא נותן כמה ממון עד שמגיעין אותו אצל המלך כיון שהגיע אצל המלך ספק עושה שאלתו ספק לא עושה אבל הקב"ה אינו כן אלא יורד אדם לתוך שדהו ראה אשכול שביכר תאנה שביכרה רמון שביכר מניחו בסל והולך לירושלים ובא ועומד באמצע העזרה ומבקש רחמים על עצמו ועל ישראל ועל ארץ ישראל שנאמר השקיפה ממעון קדשך וגו' ולא עוד אלא שהיה אומר איני זז מכאן עד שתעשה צרכי היום הזה שכתוב אחריו היום הזה ה' אלהיך מצוך לעשות ארשב"ל יצתה בת קול ואמרה לו תזכה לשנה הבאה ותביא כהיום הזה כאדם שהוא נותן פרי חדש לחברו ואומר לו יהי רצון שתשנה ותתן לי לשנה האחרת.

למה יש 3 תפילות? כי ראה משה רבנו שהביכורים עתידים להיפסק! תפילה היא היכולת להכניס את התקע לשקע- ולקבל את הכוחות מהמקור שלהם. הכוח לעורר את הרצון העליון הוא האם אני מצליח להביא את הראשית. הוא – האם אני מצליח לרדת לתוך השדה ולראות תאנה שביכרה ואשכול שביכר ולהיות שותף במהלך האדיר של עם שלם שעולה לירושלים – וכל החכמים מקדמים את פני הפלא שמביא את הראשית והיא התיקון של קין – והיא רק של ה'.

חז"ל מחברים את פרשת הביכורים – לפרשה הבאה של "היום הזה ה' אלוהיך מצווך לעשות" – ורש"י רואה את כל הפרשות ביום האחרון של משה. איך אפשר שבכול יום זה יהיה חדש? הרי זה ישן? אלא פרשת הביכורים באה ללמד את הכוח להתחבר למקור – ולאין – לאינסוף כי שם אין עבר ועתיד והווה. כל ה'יש' עליו אנו מדברים – שהוא גורם לנו לחוש כעס ועצבות, ההפך ממנו הוא כשמביאים את הראשית ומגיעים את "ושמחת בכול הטוב".

"ונושנתם בארץ". כל התפיסה נובעת בגלל שזה 'יש' וזה מתיישן. אבל דבר שהוא אלוקי חייב להתחדש בכול יום. הנשמה שהקב"ה נתן לנו – "טהורה היא". במוצאי שבת הקרוב נתחיל את הסליחות בפסוק: "הנשמה לך והגוף פועלך חוטה על עמלך". אבל הגוף הוא לא של הקב"ה אלא שלי – כי הקב"ה ברא את המאורות והוא יצר, והוא עשה- אבל כשהוא ברא את האדם התרחשו שני דברים: "וייצר ה' אלוקים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים". הנשמה הזו – שלי – היא לא נבראה ולא נוצרה ולא נעשה, אלא היא ננפחה. הנשמה הזו – היא חלק אלוה ממעל ממש. היא שבה אל האלוקים בסוף בדיוק כמו שקיבלתי אותה. "הנשמה לך" – זה כמו אדם שמצא אבידה ואומר שזה בכלל לא שלו, זה לא פעולה, ולא בריאה ולא יצירה, כי זה לא יש. אין לזה התחלה ולכן אין לזה סוף. אבל ה"גוף פועלך" – "ויצר עפר מן האדמה".

האדם הוא לא סך האברים של ה'יש'. אבל אדם יכול להגיע להרגשה כזו כשהוא ישן. אבל כשהוא מתעורר הוא מבין שבעצם הנשמה – שהחזרת לנו טהורה היא. הנשמה הזו היא הראשית. כי גם לאשכול ולתאנה יש נשמה.

לכן רש"י אומר שזה חדש ממש, ולא 'כחדשים'. הנשמה היא לא נשמה אתמול ומחר, אלא כל יום זה חדש. כשאני מביא את ראשית פרי האדמה – אני מדבר בגוף ראשון רבים "וירעו אותנו המצרים ויענונו". ואז "הגדתי היום לה' אלוהיך כי באתי אל הארץ". אני יכול לדבר על ההיסטוריה ועל הניסים שהקב"ה עשה. אבל האם אני חי שהיום באתי עמו בברית?

משה רואה שבית המקדש עומד להיחרב, אבל מה הבעיה העיקרית? שהביכורים עומדים להיפסק, אז מה עושים?

לילד ששאל אותי – משה עונה לו – שגם אם אתה מחובר לראשית, אז גם לא עלינו יש חורבן – אתה תוכל להבין הכול – כי יש שחרית, ומנחה, וערבית. אם תזכה להבין את מושג "היום" – אז "היום יהיו בעינך חדשים".

"שנה טובה":

רש"י לקח את 'תזכה' – ל'תשנה'. כי 'שנה' (שווא בש') - זה שאומרים לך לחזור באותו אופן לאותה נקודה בדיוק כמו מקודם. או בעברית אחרת – אל תשנה כלום. אבל "שנה" (בפתח ב'ש') = זה לשנות. אז מה פירוש "ושנתתם"? השן היא גם שונה כמו מקודם, אבל היא גם משנה את המצב של המוצד למצב אחר לגמרי. וגם כשאני מברך לשנה טובה- אני מברך שעוד פעם יהיה ב' תשרי, וג' תשרי, אבל גם שכול יום יהיו בעינך כחדשים.

מי שאין לו ראשית כדי לשנות, חייב לקחת מטוס ולראות אויר אחר. אבל מי שיש לו ראשית יכול להביא ראשית גם אם ח"ו בית המקדש חרב- כי בלבו יש ראשית והוא יכול להביא ביכורים. ובת קול מברכתו "הבאת ביכורים השנה תשנה לשנה הבאה".

זה הפשט של "ישנו עם אחד" שהמן אמר, – ואומרים חז"ל – "ישן הוא". והוא חשב שבגלל שנפל על היום שמת משה- חשב שהוא מנצח. אבל הוא לא ידע שבאותו היום מת ובאותו היום נולד. והפשט זה שבאותו היום שמת משה נולדו כל הבחינות משה שנמצאים בכול אחד מאתנו – ומראים איך התורה היא כל הזמן חדשה. וכל עוד יש פני חמה בעולם אז אף אחד לא רואה את אור הלבנה. כשמת משה – נולד משה בכול אחד מאתנו. משה – הוא מי שמושה את הכול, וגם את בת פרעה מהמקום שלה, ואת כולנו מן היאור. משה מת – זה כאילו בית המקדש חרב- ובאותו היום – הוא גם נולד. "ולא נתן ה' לכם לב לדעת לב לדעת וכו' עד היום הזה". ואומרים חז"ל – עד היום הזה, אבל מהיום הזה אפשר.

"היום הזה ה' אלוהיך מצווך לעשות" אומר הרבי מליבוואטיש- ש"יום " במקרא זה גם יום וגם לילה. "ויהי ערב ויהי בוקר. היום הוא השמש והלילה הוא הירח. השמש זה הטבעיות, והירח זה ההתחדשות. לכן "בכול יום יהיו בעיניך" – זה 'שנה' ושנה' – תחדש בכול יום. את הקבוע ואת החדש. כי "המצווה הזאת אשר אנוכי מצווך היום לא נפלות היא ממך ולא רחוקה היא", כי אם זה רחוק- אז זה לא היום, כי כנראה זה לא חדש לך.

זה תחילת הפרשה- שמתחילה "אתם ניצבים" –בברית הזאת. "את ה' האמרת"- איך שלא תסבירו את המילה 'האמרת'- מלשון 'אמיר' ומלשון מלך – אז בכול יום אנחנו צריכים להמליך את ה'. הרבי לוי יצחק מסביר שבכול יום שאנחנו חיים את ההתחדשות –ומאמירים את ה'- אז גרמנו לאמירה של ה' להופיע. ואם לא התחדשת? אז יש אילמות והוא לא אומר. ומה שאנחנו אומרים זה לא כי אנחנו, אלא כי הוא מאמיר אותנו.

"תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו":

"אנו עזי פנים ואתה רחום וחנון" – אז למה אתה אומר את זה? "אנו מלאי עוון ואתה מלא רחמים", אנחנו מלאים עוונות, כמה? המון. אבל אנחנו מאמירים אותך, אז תרחם עלינו. ר"ה הוא החג היחיד שהלבנה מכוסה בו. "תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו". בר"ה – הלבנה הלכה להתחדש וספירת המלכות נעלמה – כי זה ראשית השנה – והולכים לקבל ממנו את הכוח להתחדש. כי את הנשימה מקבל האדם – מגזע הנשימה שבמוח והוא חוזר לראש. האם יש עוד שפה – שר"ה – זה ראש?! כי עכשיו אנחנו מקבלים את כוח הנשימה מהראש. "מראית חכמה יסד ארץ".

"איזהו חג שהחודש מתכסה בו?" בשכל זה מובן – למה לא חוגגים ר"ח באמצע חודש. אלא הר"ח באמת הוא כשאני לא רואה וההתחדשות מתחילה. לכן לר"ח אין שום צביון - כי אין לו הארה מיוחדת. בר"ה אנחנו לא מבקשים כלום, חוץ מדבר אחד – המלך!! "מלוך על כל העולם כולו בכבודך" – הראשית.

יום פטירת משה הוא יום העברת השרביט מהחמה ללבנה. "היום הזה" –קבלנו את כוח ההתחדשות.

נסיים ביסוד שנראה רחוק אבל הוא מדהים. שבת ניצבים היא השבת לפני ר"ה – והיא מתארת את זה שלעולם ולעולמי עולמים אנחנו ניצבים, והיא אומרת לנו שכל אחד צריך לבדוק האם הוא מתחדש: "פן יש בכם שורש פורה ראש ולענה". השבת הזאת היא גם תמיד שבת מברכים – כי היא לפני ר"ה, אבל לא מברכים. כלומר יש רק שבת מברכים אחת – שבה לא מברכים! אלא כתוב ב"היום – יום" – של הרבי. שהרבי הקודם – שאל את אביו ואביו שאל אביו – וזה הולך דור אחר דור – עד שהמגיד שאל את הבעש"ט והוא ענה: "כל חודש ב"ד של מטה מקדשים, לכן אנחנו מברכים את החודש ואת חודש תשרי ב"ד של מעלה מקדשים, אנחנו שומעים ומהברכה שהקב"ה מברך את חודש תשרי יש לנו כוח לברך את החודשים האחרים".

"תשרי" זה לפתוח למקום שבו 'אין' ומהראשית – יתחדש הכול.

פרשת "אתם ניצבים"- שאמר ביום מותו בו הועבר הכוח מהחמה אל הלבנה. ושם נאמר שבכול יום אני צריך לחוש שהיום באתי בברית, והיום קיבלתי את המצוות. והבאתי את הביכורים ואני יכול

לשנות, וזאת בכלל מצוות "ושננתם". הידיעה הזו שמעביר משה ביום מותו ויום הולדתו –אנו קוראים תמיד בשבת מברכים של תשרי. שהקב"ה יברך עלינו שתתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה.